

Primijenjenom umjetnošću nazivamo likovne discipline koje su usmjerene na upotrebljivost. U povijesti su poznatije pod nazivom obrti ili dekorativne umjetnosti. Dijelimo ih na: tekstil, unutarnju arhitekturu, keramiku, oblikovanje metala, primijenjeno slikarstvo, scenografiju, kostimografiju, lutkarstvo, ilustraciju i sl.

Upotrebljivost nečega što dijete izradi pridonosi važnosti koju dijete može osjetiti kroz stvaralački proces i još više obogaćuje kontakt djeteta s onim što je kreiralo. Primijenjena umjetnost je osim toga uvijek dio vrlo bogate nacionalne baštine nekog kraja te je kao medij idealna prilika da ju s djecom upoznajemo i njeguujemo.

slikanje na svili

Dubravka Pandl, pedagoginja mentorica

Likovni prilozci:

Slavica Laco i Ines Matavulj, odgajateljice mentorice

Dječji vrtić Iskrice, Zagreb

dubravka.pandl@gmail.com

damir.laco@gmail.com

ineso81@yahoo.com

Način primjene

Boje za oslikavanje svile mogu se upotrijebiti na različite načine: mogu se izmiješati u nove boje ili ublažiti vodom u svjetlije nijanse, mogu se izravno nanositi kistom ili kombinacijama 'suhe' i 'moke' tehnike stvoriti razne teksture. Boje na svili klize, pretapaju se ili tek dodiruju stvarajući nove boje ili nijanse, a sipanjem soli na mokru boju stvaraju se čudesni efekti.

Tehnika slikanja na svili ima dvije mogućnosti i slijed rada: tehnika mokro na mokro (voda na svili, boja, sol, sušenje, kontur pasta i učvršćivanje glačanjem) i tehnika mokro na suho (crtanje kontur pastom, bojanje oblika, sipanje soli i učvršćivanje glačanjem). U oslikavanju svile može se upotrijebiti krupna morska sol, sol za strojno pranje posuđa ili kamena sol, ovisno o tome kakvu teksturu želimo. Svakom od njih postiže se drukčiji rezultat.

Omeđivač (kontur pasta) se upotrebljava radi zadržavanja i razdvajanja boja. Pritom dijete treba držati kontur pastu pod blagim nagibom da ostavlja tanku crtu i nastojati da slikanjem ne pritišće svilu. Prve crte sigurno neće biti vješte, ali vježbom će se dijete usavršiti. Slike na svili izgledaju poput akvarela, no imaju dodatno 'mistično' svojstvo.

Mali savjeti

Slikanje na svili se lako uči i vrlo je osebujno umijeće. Iskustva nam govore da je s ovom tehnikom dobro početi u 5. godini života, odnosno u vrijeme kad je dijete svladalo predvježbe držanja kista i korištenja boje, kad ima iskustvo rada u slikarskim tehnikama (akvarel, tempera) i kad je upoznao mogućnosti miješanja boja.

Vrlo je poticajno i skupno slikanje djece na velikim formatima svile. Slikajući zajedno, oni komuniciraju, dogovaraju se, uče socijalne vještine i usvajaju nove kreativne vještine. U našem vrtiću te slike stvaraju doživljaj kreativnog zajedništva.

Upute za djecu

Tijekom usvajanja nove tehnike dijete treba ohrabriti uz napomenu da je svila podloga kao i papir i da će boja stvoriti 'neobične čarolije' ako je posipamo solju. U početku svladavanja tehnike dobro je komunicirati s djetetom pri korištenju kontur paste, ali vrlo brzo ono stekne vještinu i osamostali se. Reakcije djece u likovnom izrazu govore nam da izazovi uvijek potiču nova postignuća ukoliko nastaju s odgajateljima koji su i sami slobodnoga duha i žele istraživati.

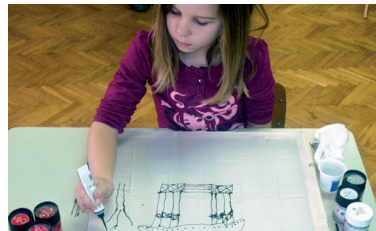
U početku je nužna pomoć odgajatelja pri svladavanju nove tehnike. Međutim, kad se dijete oslobodi, ono želi samostalno prolaziti faze rada kroz nekoliko dana. Temu i boje bira samostalno.

Dodatni prijedlozi

Iako se tehnikom slikanja na svili u likovnom izričaju djeteta bavimo već trinaest godina, još nam se čini neistražena. Bojom i njenim svojstvima kroz različite tehnike slikanja, osobito na podlozi poput svile, dijete ulazi u svijet likovnosti oblikom i efektima koje stvara boja, kontur pasta i sol na mokroj podlozi. Vjerujemo da će vas ovaj tekst o istraživanju i stvaranju bojama na svili potaknuti da se u tome okušate sami i s djecom. Iskušenju ovog umjetničkog izražavanja doista je teško odoljeti. Želimo vam veselje i uspjeh u otkrivanju i stvaranju novog i nepoznatog, jer likovno stvaralaštvo ne poznaje granice.

Rad na 40. stranici

Paviljon na Zrinjevcu zimi, slikanje na svili
Odgojna skupina Leptir, djeca u 6. i 7. godini života
Dječji vrtić Iskrice, Zagreb

Crtanje kontur pastom na svili

Detalj slikanja

Slikanje - bojanje oblika

Posipanje soli na mokru svilu

Učvršćivanje glačanjem na stražnjoj strani svile

filcanje vune

Hanja Kresović, odgajateljica

Dječji vrtić Sunce, područni objekt Ciciban, Zadar

hanja70@gmail.com

Način primjene

Filcanje je tehnika prerade vune koja se temelji na svojstvu vlakana da se uslijed mehaničkog i toplinskog djelovanja, a uz pomoć sapuna, međusobno upletu u čvrstu strukturu. Za rad nam je potrebna očešljana ovčja vuna u raznim bojama, topla voda, deterdžent, najlon s mjehurićima i platnena podloga. Djeci je filcanje idealan medij za izražavanje, a kako ne zahtijeva posebno tehničko znanje ni vještinu, podatno je za potpuno prepuštanje dječjoj kreativnosti.

Postupak filcanja

Na početku je potrebno pripremiti podlogu na kojoj ćemo raditi. Za to nam može poslužiti deblji ručnik i valovita podloga (valovita podloga može biti prostirka od bambusa ili najlon s mjehurićima). Potom je potrebno složiti vunu – podloga se prekriva vunom prateći niti u svim smjerovima (jedan red vodoravno, drugi okomito – broj redova ovisi o željenoj debljini materijala). U nastali uzorak možemo ubaciti i obojanu vunu. Potom je obojani dio potrebno prekriti novim slojem vune. Zatim vunu vlažimo sapunicom i toplom vodom, te tapkamo i umotavamo, valjamo ili gnječimo vunu dok ne postane čvrsta. Dobar je pokazatelj kad se pri gnječenju radi što više pjene jer to znači da ćemo dobiti dobar, čvrst materijal. Vuna se gnječi i valja isključivo ručno. Valjanje i gnječenje se ponavlja u svim pravcima. Vlakna se u postupku sve čvršće isprepliću, zapinju i upliću. Potom se novonastali materijal ispiru hladnom vodom i suši. Na kraju dobivamo gust, neraskidiv materijal – filc.

Mali savjeti

Obojana vuna može se kupiti u trgovini, a za postupak bojanja vam mogu poslužiti i prehrambene boje za pisanice.

Filc će se zimi vrlo brzo, otprilike za jedan sat, osušiti na radijatoru, a u vrijeme kad nema grijanja možemo ga sušiti na sušilu. Vrijeme sušenja ovisi o debljini napravljenog filca. Na osušenom filcu naknadno možemo još nešto sašiti ili ukrasiti.

Upute za djecu

Tijekom aktivnosti je dobro poticati djecu da stvaraju što više sapunice kako bi se vuna gnječenjem što bolje učvrstila. Potaknite djecu na razgovor o tome kako se osjećaju, što su zamislili, što očekuju, kako se to nekad radilo (tradicionalne vještine). Isto tako je važno omogućiti djeci da aktivno sudjeluju u svim fazama rada – pripremi ulijevanja vode u posude, pravljenja sapunice, pripremi podloge, biranju boja vune kako bi ih se poticalo na vlastiti angažman i poticalo razvoj dječje kreativnosti. Dobro je potaknuti djecu na rad u manjim skupinama, a u blizini osigurati dovoljno tople vode i prepustiti djeci kombinaciju boja i uzoraka.

Dodatni prijedlozi

Tehnika se radi svojih osjetljivih, terapeutskih svojstva pokazala pogodnom i za rad s djecom s posebnim potrebama. Radom na ovoj likovnoj tehnici se razvija motorička spretnost i potiče i produžava koncentracija, pa je podatna i za rad s djecom s poremećajima pažnje. Njezinom primjenom se potiče osnaživanje i samopotvrđivanje djeteta kroz kreativan rad.

Cvjetna slika, tehnika filcanja
Skupina Leptiri, djeca u 5. i 6. godini života
Dječji vrtić Ciciban, Zadar

tkanica

Anita Andrašek i Smiljana Špoljar, odgajateljice
Dječji vrtić Markuševac, Zagreb
anita.etno@gmail.com
smiljana.spoljar@zg.t-com.hr

Način primjene

Djeci je ponuđena vuna, različitih debljina i boja, i drveni okvir s napetim koncem. Djeca sama biraju boje i kreiraju teksture koje žele, razvijajući pri tome koncentraciju, finu motoriku i kreativnost, a sama aktivnost može trajati, u etapama koje djeca sama određuju, nekoliko dana.

Mali savjeti

Od pomoći su i obični plastični široki češljevi s debelim zupcima koji, osim što pridonose dojmju tkanja, i zatežu samu tkanicu.

Upute za djecu

Djeci se ponudi potreban materijal – vuna i drveni okviri sa češljevima, te ih se potiče da sami kreiraju svoju tkanicu, a također im se zadatak može s vremenom otežati zadanim shemama, pri čemu će težina zadatka ovisiti o dobi djece.

Dodatni prijedlozi

Gustoća napetog konca na drvenom okviru ovisi o umijeću djece i često je povezana s dobi, no za mlađu djecu umjesto vune možete pripremiti i široke trake od različitog platna.

Izrada pokrivača za lutke, tkanje na okviru
Etno skupina Pčelice, djeca u dobi od 4. do 7. godine života
Dječji vrtić Markuševac, Zagreb

mozaik

Marija Antoljak i Anđela Tuđa, odgajateljice
Dječji vrtić Zapruđe, Zagreb
dv-zaprudje@zg.t-com.hr

Način primjene

Ova tehnika izvodi se slaganjem malih, raznobojnih, manje ili više pravilnih komadića obojenog stakla. Stakalca se mogu slagati na raznim površinama, recimo na staklenoj podlozi na koju je zalijepljeno ogledalo koje želimo ukrasiti. Stakalca se utiskuju ili slažu na meku podlogu svježeg silikonskog ljepila koje se kasnije stvrdne. Mogu se slagati na više načina:

1. da je između kockica vidljiv vezivni materijal, tzv. fuge
2. da su kockice međusobno tijesno povezane tako da se jedva vide međuprostori između njih.

Kad se vezivo stvrdne, mozaik se prelije fugir masom koja ulazi u prostor između kockica. Kad se masa stvrdne, mozaik se očisti toplom vodom i spužvicom. Igra ovom izuzetno zanimljivom tehnikom djeci omogućuje da istraže i izraze vlastitu kreativnost novim materijalima.

Mali savjeti

Prije početka lijepljenja stakalaca na podlogu važno je da se djeca poigraju materijalom. Djeca kombiniraju stakalca na podlozi i stvaraju okvirno viziju kako će izgledati finalni proizvod. Ljepota rada ovom tehnikom je upravo u igri i istraživanju, a završni uradak djecu uvijek dodatno razveseli jer je originalan i neponovljiv.

Upute za djecu

S obzirom na to da je riječ o staklu, prije početka aktivnosti s djecom se treba dogovoriti o sigurnom načinu njegova korištenja. Iskustva pokazuju da treba imati povjerenja u sposobnost dječjeg baratanja staklom.

Radi preglednijeg rada djeca prije početka sortiraju stakalca po boji u za to predviđene posudice.

Dodatni prijedlozi

Umjesto obojenih stakalaca mogu se koristiti i kamenčići, školjkice, dječji ukrasi izrađeni od Das mase i sl. Ovom tehnikom mogu se ukrašavati boce, tanjuri, zdjele i ostale čvrste glatke površine. Osim kao ukras, stakalca se mogu kombinirati na podlozi formirajući figure stabla, kućica i razne druge motive iz dječje mašte. U tom slučaju na podlozi se može prethodno iscrtati skica željenog motiva na koju se stakalca naknadno lijepe.

Proljeće, mozaik
Skupina Leptiri,
djeca u 4. i 5. godini života
Dječji vrtić Zapruđe, Zagreb

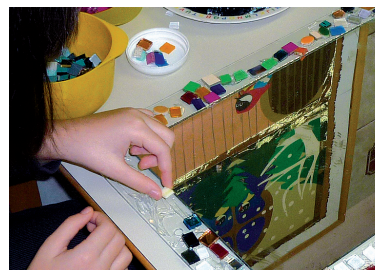
Potreban pribor

Istraživanje i kombiniranje materijalima

Nanošenje silikonskog ljepila

Lijepljenje stakalaca

scenografija

Lidija Redžepović, pedagoginja-mentorica, Dječji vrtić Trešnjevka, Zagreb
 Antonija Balić Šimrak, docentica, Učiteljski fakultet, Zagreb
 Radovi su nastali u skupini Žabice (djeca u 6. godini života),
 odgajateljice mentorice Snježane Bekavac
lidijaredzepovic@yahoo.com
antonija.balic-simrak@ufzg.hr
snjezana.bekavac3@h-1.hr

Način primjene

Temeljem doživljaja umjetničkog teksta, koji je predložak za predstavu, djeca olovkom crtaju prizore potrebne za scenu. Crteži se fotokopiraju i s fotokopija se izrezuju najzanimljiviji motivi koji se potom slažu u jedinstvenu cjelinu. Na veliki bijeli papir djeca prvo ucrtavaju elemente prema potrebnom motivu za predstavu (npr. jezero i dva stabla) te ih dodatno tehnikom kolaža nadopunjuju izrezanim motivima (stabla i sl.) s fotokopiranih crteža. Na velikom bijelom papiru djeca slažu kompoziciju zamišljene scene lijepljenjem elemenata s više individualnih crteža. Crnim flomasterom ucrtavaju dodatne elemente između pojedinih likova.

U nastavku rada na dizajnu i oblikovanju scenografije ovako nastao dječji zajednički rad se fotografira, a zatim pomoću računala i LCD projektora reproducira na platno koje će poslužiti kao buduća scenografija. Slijedeći projicirane linije na sjeni, flomasterom se izvlače linije na platnu, u čemu na nedostupnim mjestima djeci mogu pomoći odrasli. Platno se nakon ucrtavanja linija skida sa zida i postavlja na stolove, a djeca potom slikaju akrilima na platnu i karakterističnim dječjim potezima, širokim kistom i uz slobodan izbor boja pojačavaju dojam izvornog dječjeg likovnog izričaja.

Mali savjeti

Ovakav način rada predstavlja proces otkrivanja za djecu i za odrasle jer je tehnika zahtjevnija, a likovni zadatak vrlo ambiciozan (izraditi scenografiju za pravu kazališnu predstavu). Ovakve akcije predstavljaju pravu avanturu za cijeli tim djece, odgajatelja, studenata i stručnih suradnika, stoga je dobro u njegovo promišljanje uključiti i roditelje i ostale djelatnike vrtića.

Upute za djecu

Prije samog ulaska u kreativni proces, potaknite dijete na izvoran doživljaj umjetničkog teksta koji će biti predložak za scenu. Pokušajte s djecom razgovarati o likovima i njihovim osjećajima, pitati djecu da povežu situacije iz priče s osobnim iskustvom, pokušajte ih potaknuti da zauzmu stav prema situacijama koje se pojavljuju u priči (Što možeš učiniti kada...?). Prethodni doživljaj (koji može biti i glazbeni i scenski...) je osnovni preduvjet kako bi se djeca kasnije likovno izrazila na temu.

Dodatni prijedlozi

Na temelju iskustva komponiranja složenih kompozicija djeca kasnije mogu i samostalno crtati i osmišljavati bogatije motive i prizore. Ovakav pristup likovnom izražavanju jamči veliki napredak u razvoju kreativnosti.

Slika lijevo

Scenografija, kombinirana tehnika
 Skupina Žabice, djeca u 6. i 7. godini života
 Dječji vrtić Trešnjevka, Zagreb

Crtanje scenskih prizora olovkom

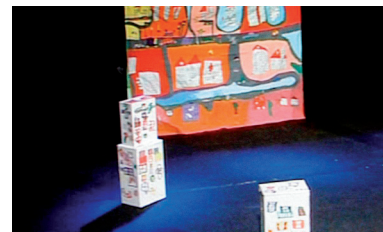
Izrezivanje i slaganje odabranih motiva

Izvlačenje linija projiciranog crteža flomasterom

Oslikavanje platna akrilnim bojama

Kazališna scenografija

oblikovanje spužvom Izrada ručne lutke - 'navijačka rukavica'

Dubravka Grgošić-Dragić, odgajateljica
Dječji vrtić Savica, Zagreb
dubravkagd@gmail.com

Način izrade

Za izradu ručne scenske lutke potrebni su nam spužva debljine 1 cm za lutku kojom će manipulirati dijete ili 2 cm ukoliko će lutkom manipulirati odgajatelj, papir i olovka, škare i skalpel, drvoškis ili vruće ljepljivo, boje u spreju ili akrilne boje i tkanina ili već gotove platnene trake.

Ideju željenog lika skiciramo na papiru u veličini buduće lutke. Lutka treba veličinom odgovarati osobi koja ju koristi. Da bi dijete moglo bez poteškoća njome manipulirati, ona ne smije biti prevelika. Najbolje je prema dječjoj ruci napraviti okvirnu veličinu. Skicu izrežemo i precrtamo na spužvu. Izrezane dijelove obojimo. Treba imati na umu da osim prednjeg dijela glave moramo izrezati i jednako velik zadnji dio koji se spaja ljepljivom po rubu, a na donjoj strani glave treba ostaviti otvor kroz koji mora proći cijela šaka. Prije lijepljenja, s unutarnje strane lica treba nalijepiti trake. Kad su zalijepljene i trake i prednji i stražnji dio glave, možemo početi s izradom lica. Da bismo dobili izraženije crte lica, dijelove treba izrezati slojevito. Npr. za njuškicu ježa izrežemo tri kružića različitog radijusa i zalijepimo jedan na drugi od najvećeg do najmanjeg. Tako isto i s bodljama, obrazima kod mačića, očima... Na kraju preostaje još samo pričvrstiti na kraj dviju traka jednu rukavicu.

Mali savjeti

Kad izrežemo sve potrebne dijelove od spužve, dobro ih je prvo prema zamisli poslagati bez lijepljenja – dok još imamo priliku nešto promijeniti, dodati, ali i dobro promisliti koji dio ćemo obojiti kojom bojom. Bilo bi dobro da rukavica koja se stavlja na lutke kojima će manipulirati djeca, bude dječja da bi ju djeca sama lakše navlačila na ruku.

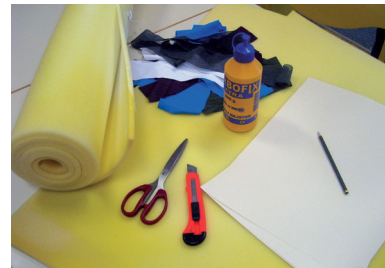
Da bi lutke bile što zanimljivije djeci, a predstava što dinamičnija, potrebno je glumce, zajedno s lutkama, potaknuti da se kreću po cijeloj pozornici. Zato je dobro da lutke budu velike kako bi se mogle s glumcima kretati bez poteškoća. Tako lutka nešto posuđuje glumcu, a glumac nešto lutki.

Upute za djecu

Dobro je djeci pokazati kako ovakvom lutkom mogu manipulirati i osvijestiti im činjenicu da je njihovo tijelo ustvari tijelo lutke, a dijelovi lutke postaju dio njih. S ovim lutkama se ne moraju skrivati iza paravana, već mogu koristiti cijeli prostor. One mogu s lakoćom s njima plesati, prenositi željene rekvizite, držati za ruku prijatelje, a da pritom ne sputavaju dijete u pokretu. Uglavnom, s uputama ili bez njih, u dječjim rukama one odlaze u svijet koji ne poznaje granice.

Dodatni prijedlozi

Kad izrađujemo ovaj tip lutke za potrebe predstave koju igraju odgajatelji, ona treba biti velika, upečatljiva, s naglašenim dijelovima lica koji odaju karakter lika koji predstavlja. Treba se poigrati i bojama koje će svakako doći do izražaja s obzirom na slojevitost izrade. Nikako se ne trebaju zanemariti trake koje lutki vise od glave pa gotovo do poda. Za njih je dobro birati sjajne, teške tkanine poput satenske podstave. One mogu biti ravne i široke, tanke, po njima se mogu vezati mašne, i sl.

'Emocije, osnovni pokretač svakog stvaralaštva, pokrenut će djetetov govor, komunikaciju, maštu, želju za likovnim stvaranjem, za pokretom i sve će se stvaralačke snage ujediniti, intelektualno uključiti, kombinirati, ispreplesti, osloboditi i roditi nešto lijepo, kvalitetno i korisno.'

Anica-Ana Kraljević

kaširanje i šivanje Izrada ginjol lutke

Marijana Županić Benić,
učiteljica RN i likovne kulture, lutkarica
anajiram7@yahoo.com

Način primjene

Ginjol je naziv za vrstu lutke koja spada u tzv. ručne lutke, jer je izravno pokreće animatorova ruka.

Najjednostavniji ginjol nastaje kad na kažiprst stavimo lopticu koja predstavlja lutkinu glavu, a ruka samog animatora, gola ili prekrivena rukavicom, čini tijelo lutki. Pozornica za ginjol lutke je paravan koji seže iznad glave djeteta ili animatora koji pritom stoji, a ruka s lutkom je podignuta iznad glave.

Za izradu ginjola potrebni su nam tkanina, stiroporna kuglica, plastelin, novinski papir, karton, pribor za šivanje, škare, boje akrilne ili tempera, kist, ljepljivo za drvo.

1. Djeca skiciraju lik koji žele izraditi, a motivacija može biti priča, vođena fantazija...
2. Na stiropornoj kuglici odgajateljica izdubi rupu u koju može stati djetetov kažiprst. Zatim djeca isprobaju stoji li glava čvrsto na prstu.
3. Od plastelina djeca izmodeliraju detalje lica (nos, bradu, usta, oči), koje odgajateljica pričvrsti iglicama.
4. Kaširanje. Ručno se istrgaju novine na male komadiće.
U posudi se napravi smjesa za kaširanje tako da se na malu čašicu (1dl) ljepljiva za drvo doda dvije čašice vode i dobro izmiješa. Zatim se komad po komad u smjesu umače istrgani novinski papir i lijepi preko glave. Komadiće treba lijepiti pažljivo, sloj po sloj. Prvo se u jednom sloju prekašira čitav oblik glave, a nakon toga drugi, pa treći. Zatim se ostavi da se osuši, nakon čega je glava spremna za bojanje.
Od savitljivog kartona se naprave 2 valjka i spoje selotejpom. To će biti utori za djetetove prste, odnosno lutkine ruke. Iz kartona se izrezuju ruke (šake) koje su djeca nacrtala i pričvrste svaku za kraj jednog valjka.
5. Nakon toga i ruke se prekaširaju u jedan do dva sloja i oboje kao i lice.
6. Izrada haljinice tijela za ginjol lutku.
Preklopimo tkaninu, zatim na nju položimo djetetov dlan. Haljinu krojimo prema ruci animatora. Nacrtamo rukavicu s tri prsta. Treba paziti da širina rukava na haljini odgovara širini utora za ruke. Zatim se haljinica prošije iglom i koncem sa svake strane.
7. Odgajateljica spaja dijelove tijela s haljinicom vrućim ljepljivom.
8. Oslikava se pozornica ... i predstava može početi.

Mali savjeti

Za izradu ginjol lutke tehnikom kaširanja bit će vam potrebno i nekoliko dana, pa aktivnost na taj način i podijelite u nekoliko faza. Prvo oblikujte glavu i ruke kaširanjem i ostavite da se suši. Sljedeći dan izradite haljinicu tako da je prvo iskrojite djeci i na tkanini flomasterom označite gdje trebaju prošiti haljinicu. Djeca predškolske dobi mogu naučiti šivati, no ako su mlađa, učinite to umjesto njih, a oni mogu izrezivati detalje iz tkanine ili odabirati gumbiće koje ćete im onako kako su ih složili na haljinicu zašiti na tkaninu. Sljedeća faza je bojanje glave i ruku te lijepljenje detalja kao što su kosa, šešir... i spajanje dijelova tijela s kostimom. Prilikom kaširanja najbolje je koristiti drvofigs razrijeđen vodom. Jedna od mogućnosti je kaširanje finim škrobom (gustinom) koji prije toga trebamo skuhati. Takvo ljepilo je posebice pogodno za djecu mlađe dobi jer je prirodno.

Upute za djecu

Kad su lutke gotove, potaknite djecu da započnu improvizacije, tako da ih izvode u paru. Pritom dajemo djeci kratke upute da se lutka koja govori kreće, dok druga koja sluša miruje. Ostala djeca čekaju svoj red i sjede u publici.

Dodatni prijedlozi

U vrtićima je ova vrsta lutke među djecom vrlo popularna jer je lako mogu sami pokretati i kontrolirati, a pritom se mogu potpuno uživjeti u igru. Korištenje lutke u vrtiću potiče kreativnost djece, a osim što se djeca likovno izražavaju izrađujući lutku i oslikavajući pozornicu, igra lutkom i improvizacije izvrsne su u poticanju socijalne interakcije među djecom, te verbalnog izražavanja.

oblikovanje papirnatom ambalažom Izrada lutke na koncima - marionete

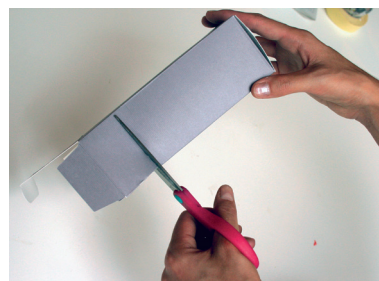
Marijana Županić Benić, učiteljica RN i likovne kulture, lutkarica
anajiram7@yahoo.com

Način primjene

Marioneta je vrsta lutke koju pokrećemo potezanjem konaca. Inače je to jedna od najzahtjevnijih vrsta lutaka po izradi i animaciji jer su gotovo svi dijelovi tijela njezina tijela pokretljivi kao i kod čovjeka. Tomu u prilog ide i činjenica da rijetko imamo priliku vidjeti predstavu s marionetama.

Za izradu jednostavne lutke na koncima potrebni su nam papirna ambalaža (kutijice, rolice), kolaž papir, reklamni kolaž, škare, ljepilo, špaga, 2 drvene letvice ili štapića, dva kamenčića približno iste težine i oblika i selotejp.

1. Građenjem kutijica i rolica, njihovim izrezivanjem i slaganjem napravi se lik tako da su mu trup i glava u jednom komadu.
2. Zatim se izrežu dva komada špaga iste dužine za noge, spoje se s trupom, a donji dio se spoji s cipelama u koje se umetne i zalijepi kamenčić, čime se noge otežaju.
3. Na isti se način mogu napraviti i ruke.
4. Izrežu se ponovno dva komada špaga jednake duljine. Špaga se pričvrsti sa svake strane glave, a krajevi se privežu za letvicu.
5. Ako lutka ima ruke, na isti ih se način može vezati za letvicu.
6. Jedna letvica se drži u jednoj ruci, a druga u drugoj, i na taj način pokrećemo lutku.

Mali savjeti

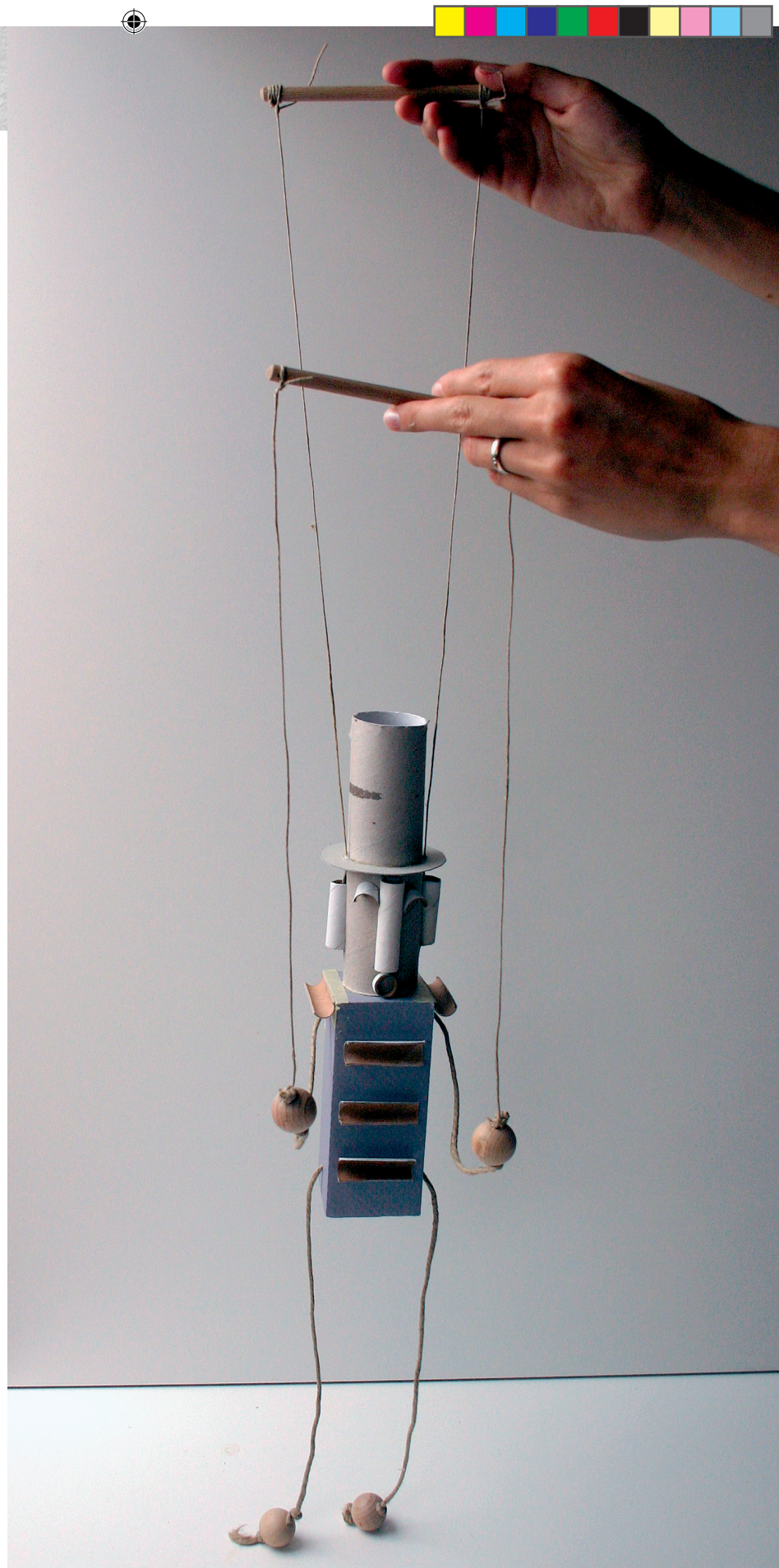
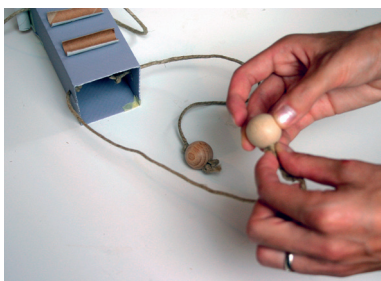
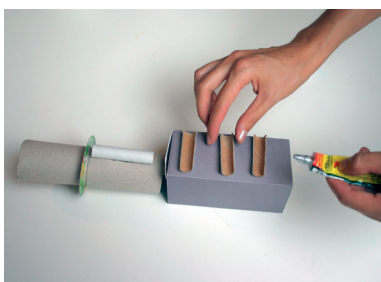
Marionete možete izrađivati od svakakvih materijala, koristeći različite likovne tehnike. Jedan od načina prikazan u ovom prilogu jest korištenje papirnate ambalaže. Tehnikom građenja vrlo brzo možemo napraviti takvu lutku. Važno je prije procesa pripremiti letvice i izrezati špagu kojom ćete spojiti figuru s letvicama. Prilikom spajanja dijelova lutke treba izbjegavajte sintetska ljepila, a i ljepila na bazi škroba jer nisu dovoljno čvrsta.

Upute za djecu

S djecom u vrtiću također možemo izrađivati marionete, ali jednostavnije, tako da ih ona mogu animirati. Pritom je važno da djeca sudjeluju u osmišljavanju i izradi lutaka jer će tada biti najmotiviranija za njihovu kasniju dramsku improvizaciju. Lutke na koncima su osim za izvođenje improvizacija pogodne za grupne scene kad su na 'pozornici' sva djeca, a mi reproduciramo glazbu uz koju djeca plešu sa svojim lutkama.

Dodatni prijedlozi

Djeca mogu koristiti selotejp ili nerazrijeđeni drvoftiks, ali on se mora sušiti pa će tek drugi dan moći završiti. Jedna od bržih mogućnosti jest da vrućim ljepilom umjesto djece pričvrstite dijelove lutke onako kako su to ona zamislila.

šivanje izrada lutke zijevalice

Marijana Županić Benić, učiteljica RN i likovne kulture, lutkarica
anajiram7@yahoo.com

Način primjene

Zijevalica je, kao što i sam naziv govori, lutka koju animiramo otvaranjem i zatvaranjem usta – zijevanjem. Navlači se na ruku poput rukavice pa je kao i ginjol jedna od najčešćih vrsta lutaka koje možemo vidjeti u vrtiću.

Tajna njezine popularnosti među djecom je upravo u jednostavnosti pokretanja i mogućnostima koje pružaju ta velika usta: govor, zijevanje, ugrizi, nošenje predmeta u ustima... što ovu vrstu lutaka čini vrlo živom i uvjerljivom. Zijevalice vrlo često susrećemo u lutkarskim predstavama, filmovima s lutkama i dječjim televizijskim emisijama, pa su i zbog toga bliske djeci.

Pozornica za lutke zijevalice je paravan koji seže iznad glave djeteta ili animatora koji pritom stoji, a ruka s lutkom je podignuta iznad glave.

Za izradu lutke zijevalice trebaju nam različite čarape, tkanina, vata za punjenje jastuka, vuna, gumbići, karton, ljepljivo, pribor za šivanje i škare.

1. Odgajateljica ili roditelj pripremi osnovu – ‘zmiju koja zijeva’, tako da u čarapu iznutra učvrsti dva obla kartona za usta.

2. Djeca ispunjavaju unutrašnjost lutkine glave vatom.

3. Izrezuju detalje: uši, kosu, mašnu, obrve, te biraju gumbiće koji će biti oči na njihovoj zijevalici.

4. Pričvršćuju detalje pribadačama, a zatim ih prišiju za osnovu iglom i koncem.

Kad su lutke gotove, djeci treba omogućiti improvizaciju dramske igre. Jedna od mogućnosti je u goste pozvati i djecu iz druge grupe, što može biti dodatna motivacija za glumu, a i novu likovnu aktivnost poput izrade pozivnica, plakata i karata za lutkarsku predstavu. Korištenje ove lutke u vrtiću potiče kreativnost djece, osobito verbalno izražavanje – jer da bi lutka bila uvjerljiva, ona mora govoriti, pjevati i oponašati različite zvukove.

Mali savjeti

U izradu osnovne lutke kako je prikazano na fotografijama mogu se uključiti i roditelji. Na takvu osnovu djeca će sama graditi svoj lik, prvo ispunivši unutrašnjost lutke vatom (za punjenje jastuka), a zatim dodajući detalje od tkanina, čarapa, vunice, gumba...

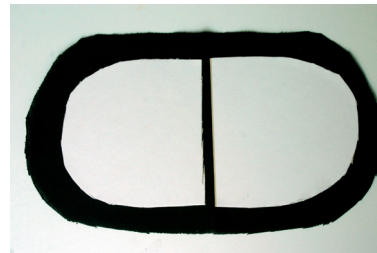
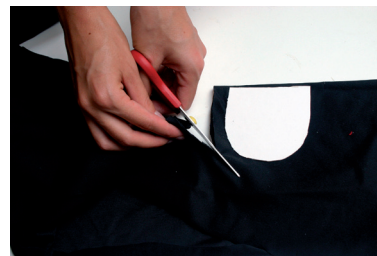
Upute za djecu

Na stolovima treba ponuditi materijal koji će djeca koristiti u izradi lutke, i to na način da ga djeca mogu samostalno odabirati (čarape, tkanina, vunica, gumbići, perlice...) i prema vlastitom nahođenju koristiti u izradi. Prvo mogu sve to pričvrstiti na osnovu pribadačama, a zatim ih sašiti.

Improvizacije zijevalicama neka djeca izvode u paru ili u trojkama. Pritom im dajemo kratke upute da lutka koja govori treba zatavari i otvarati usta, dok ona koja sluša miruje. Prilika za izražavanje kroz lik lutke pomoći će povučenijoj i zatvorenijoj djeci u razvoju verbalnih vještina, što je još jedan od razloga zašto djeci treba češće nuditi ovakve lutke. Kreirajući i izrađujući lutku djeca razvijaju finu motoriku (šivanje, dodavanje detalja, rezanje tkanine), a igra zijevalicama i improvizacije potiču socijalnu interakciju među djecom.

Dodatni prijedlozi

Samostalnost djece ćete poticati i na način da ih pri izradi učite šivanju i omogućite im da na svoj način pričvrste željene dijelove koje su prethodno izrezali, a vi ih naknadno možete dodatno učvrstiti tekućim ljepljivom kako se ne bi odvojili.

dijete vrtić obitelj 51 broj 62/63 zima 2010/proljeće 2011

žica

Višnja Vekić-Kljaić, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Pčelica, Osijek
vekickljajic.visnja@gmail.com

Način primjene

Žica je vrlo pogodan materijal za likovno izražavanje i stvaranje. U likovnom smislu ona predstavlja prostornu crtu. Njome, dakle, prvenstveno stvaramo prostorni crtež i to tako da žicu presavijemo i krećemo se u svim smjerovima u prostoru te tako dobivamo trodimenzionalni oblik, tj. volumen tijela, a ne samo njegov obris.

Pri oblikovanju žicom možemo kombinirati žice različitih debljina, boja i materijala. Zbog elastičnosti žice možemo stvoriti različite oblike apstraktnog i figurativnog karaktera. Debljinom žice dajemo karakter prostornih odnosa, a mijenjanjem smjerova dajemo tok prostorne crte. Međusobnom kombinacijom debelih i tankih, tvrdih i mekih žica izražavamo linearne kontraste. Kombinacijom žica u boji ostvarujemo prostorni crtež gdje je boja uz crtu novi likovni element.

Mali savjeti

Pri oblikovanju žicom svatko treba pronaći što maštovitija savijanja žica, međusobna povezivanja i kombiniranja stvarajući likovno zanimljive i maštovite prostorne crteže. Žica se može kombinirati s različitim neoblikovanim materijalom (kamenjem, papirom, drvom, plastelinom, glinom, slamom...). Pri savijanju se mogu koristiti i olovke kao pomagala (savijamo oko olovke).

Upute za djecu

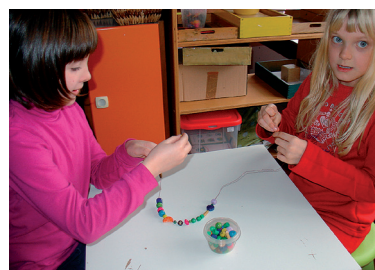
Žica se djeci može prvo ponuditi za nizanje. Nizati se na nju mogu različite kuglice, tjestenina i sl. Djeca će tom vještinom vježbati finu motoriku, a ujedno ovladavati svojstvima novog materijala. Potaknut ćemo ih na spajanje nanizanih dijelova i pravljenje ogrlica, narukvica, kruna. Starija djeca mogu mekanu žicu savijati i praviti razne oblike. U radu sa žicom trebat će nam nekoliko vrsta kliješta (za rezanje, za uvrtnje, za ravnjanje), te djecu treba naučiti kako se njima služiti i, naravno, radi sigurnosti dogovoriti pravila korištenja alata.

Dodatni prijedlozi

Žicom možemo oblikovati i određene predmete primijenjene umjetnosti, u prvom redu nakit. Od bakrene ili aluminijske žice različitim savijanjem dobivaju se razni oblici spiralnog, kružnog, i uglatog karaktera. Vrlo su zanimljivi oblici meandra. Meandar označava liniju koja teče izlomljeno pod pravim kutom ili u spirali, zatim vijugavi tok, zavojitost, krivudavost. Kombiniranjem različitih spirala, zakrivljenih i ravnih linija nastalih od tanjih i debljih žica međusobno povezanih, mogu se izraditi ogrlice, narukvice, prsteni, kopče, privjesci.

Nakit, žica
Roza skupina, djeca u 6. i 7. godini života
Dječji vrtić Pčelica, Osijek

oblikovanje papierne pulpe

(papier mache)

Antonija Balić Šimrak, akad. kiparica
antonija.balic-simrak@ufzg.hr

Način primjene

Papirna pulpa je vrlo podatan i zahvalan materijal kad su u pitanju dekoracije. Sama tehnologija je izuzetno jednostavna, a kako je i faktor cijene uvijek bitan u planiranju uređenja prostora dječjeg vrtića, onda i to pridonosi njezinoj popularnosti. Preporučljivo je za sirovinu koristiti tanki bijeli toaletni papir jer se brzo razmoči i u konačnici daje finu teksturu.

Postupak:

- Papir dobro namočiti i izmiksati štapnim mikserom.
- Ocjediti u cjedilu kako bismo se riješili viška vode.
- Dobivenu kašu od papira zamiješati s drvofksom u omjeru 1:1.

Smjesu možemo nanositi na predložak isprintanog povećanog snimka pahuljice. Print smo prethodno stavili u plastičnu košuljicu kako bismo ga kasnije lakše odlijepili.

Mali savjeti

Papirna pulpa se dugo suši pa se predmeti mogu staviti u pećnicu na 50°C kako bismo ubrzali proces.

U smjesu možemo dodavati i akrilnu boju i tako u potpunosti obojati pulpu. Akrilna boja ima isti sastav kao drvofiks (ili bilo koje drugo ljepilo za drvo) pa se odlično sjedinjuje sa smjesom.

Nakon sušenja predmeti od pulpe mogu biti i samo površinski obojani akvarelom, temperom ili sl.

Upute za djecu

Materijal je pogodan za rad i s mlađom skupinom djece ako dobro organiziramo podjelu poslova. Pritom se ne trebamo usmjeriti na finalni proizvod već poticati djecu da smotalno probaju istraživati papirnom pulpom kako bi upoznali njezina svojstva a zatim i krenula u izradu ukrasa prema vlastitoj zamisli. Samo ljepilo koje se koristi u radu nije štetnije od drugih ljepila koje i inače koristimo u vrtićima.

Dodatni prijedlozi

Papirnu pulpu možemo oblikovati i utiskivanjem u kalupe ili pak stavljanjem na kalup ili neki poseban oblik, npr. više puta korištene gotove maske za maskenbal možemo preoblikovati modeliranjem papirnate pulpe izravno na njezinoj površini.

Gotove pahulje u prostoru

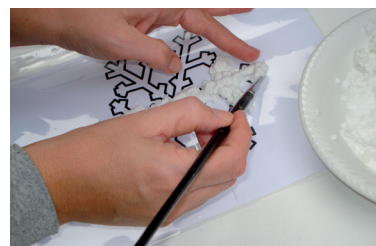
Miksanje štapnim mikserom

Cijeđenje pulpe u cjedilu

Dodatni materijal za izradu pahuljice

Oblikovanje pulpe na predlošku

Dorada oblika kistom

Uporabni predmeti koje djeca koriste u izradi gline

Na podlogu stavljamo prvi valjčić

Korištenje alata pri modeliranju

Modeliranje predmeta spajanjem valjčića

Spajanje valjčića uz pomoć alata

keramika

*Edita Rogulj, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Cvrčak, Zagreb
edita.rogulj@zg.t-com.hr*

Način primjene

Osnovnu tehniku rada glinom nazivamo modeliranjem. Sama riječ modeliranje znači oblikovanje. Modeliranjem predškolsko dijete definira svoj osjećaj za prostor i volumen. Oblikovanje u glini vrlo je blisko djeci. Zbog svojih svojstava (mekoće, pokretljivosti, podatnosti, elastičnosti) glina je vrlo blizak i zanimljiv materijal djeci rane dobi. Proces rada s glinom ima višestruke razvojne koristi za dijete.

Modelirati se može na nekoliko načina:

- Modeliranjem od jedne glinene mase
Jedan komad gline oblikujemo gnječenjem, savijanjem, izvlačenjem mase, utiskivanjem, prošupljanjem.
- Oduzimanjem od mase
Najprije se izradi određeni oblik od kojeg se oduzimaju pojedini dijelovi. Tako možemo izrezivanjem različitih oblika drvenim nožićem ili daščicom oduzimati masu, čime dobivamo udubljenja i prošupljenja.
- Dodavanjem odnosno građenjem oblika
Najprije se modeliraju pojedini manji oblici različitog likovnog karaktera te se slažu metodom građenja u jednu cjelinu. Kad spajamo jedan oblik s drugim, moramo ih čvrsto spojiti utiskivanjem gline ili dodavanjem na spojeve sitnih čestica gline koje utiskujemo ili utrljamo u spoj dvaju oblika.

o valjčići – predmet modeliramo tehnikom valjčića tako da stavljamo jedan valjčić na drugi. Valjčiće međusobno spajamo potiskivanjem gline. Za završno oblikovanje koristimo alat za oblikovanje.

o plohe – iz pravilno izvaljanih pločica krojimo dijelove koje spajamo slipom.

Bojanje vlažne gline

Engobe su boje za oslikavanje gline, koje se po potrebi mogu razrijediti vodom, a međusobno se mogu i miješati. Nanose se kistom u tri sloja, no pritom je potrebno pričekati da se svaki prethodni sloj osuši. Da bi engobe dobile sjaj i svojstvo nepropusnosti, glaziramo ih prozirnom glazurom.

Sušenje predmeta od gline

Nedovršeni rad, ako ga želimo dalje oblikovati, zamatamo u najlon, a oblikovanje možemo nastaviti i nakon nekoliko dana. Sušenje gotovih predmeta od gline traje 7 do 10 dana, ovisno o debljini. Predmeti se odlažu dalje od propuha i jakog izvora topline (radijator, sunce). Idealno sušenje bilo bi u manjem zatvorenom prostoru (npr. ormaru) na temperaturi od 18°C. Prilikom sušenja pločica, kao i većih predmeta, preporučljivo je da se predmet prekrije najlonom, a zatim novinskim papirom kako bi se sušenje odvijalo postupno i kako predmeti ne bi pucali. Pločice je potrebno prilikom sušenja okretati kako bi se izbjeglo deformiranje.

Proces paljenja biskvita

Suhe glinene predmete stavljamo u hladnu keramičku peć (biskvitno paljenje). Početna temperatura je 120–300°C, koja se postupno diže do 980°C.

Glaziranje i paljenje glaziranih predmeta

Glazure u prahu pripremamo za glaziranje tako što ih miješamo s vodom. Glazure se nose isključivo na pečeni crijep, polijevanjem, uranjanjem, špricanjem ili kistom. Gotove glazirane predmete retuširamo, ostružemo dno i obrišemo spužvom. Sušimo 24 sata. Glazirane predmete palimo na temperaturi od 940°C–980°C.

Mali savjeti

Glina je najpodatniji materijal u plastičnom oblikovanju. Njezin mekani plastični karakter dopušta i vrlo raznoliku obradu površine oblika. Tako možemo korištenjem različitih likovno-tehničkih pomagala (štipci, metalni šiljci, četkice, drvene daščice i sl.) ubadanjem, grebanjem, utiskivanjem ostvariti likovno bogate tekture od glatkih do raznoliko hrapavih.

Upute za djecu

Djeci treba dati osnovne upute za rad s glinom, a ostalo će djeca sama otkriti kroz igru i istraživanje. Važno je osigurati okruženje bogato materijalima koje će potaknuti dijete na samostalno otkrivanje. Djeci treba napomenuti da u modeliranju gline nema pogrešaka – sve se može popraviti i dotjerati. Treba omogućiti djetetu da bude vođeno vlastitom intuicijom i kreativnošću. Kod modeliranja glinom nije važan proizvod već proces rada.

Dodatni prijedlozi

Glina nema rok trajanja, no mora se čuvati u zatvorenoj posudi bez prisustva zraka. Najbolje ju je omotati najlonskom vrećicom, a vlaga se može održavati vlažnom krpom kojom omotamo glinu. Ako se glina ipak osuši, možete je pripremiti za ponovnu upotrebu. Suhu glinu najbolje je razbiti na manje komade te ih namočiti u vodu. Kad voda namoči sve suhe dijelove, treba je mijesiti sve dok se prestane lijepiti za dlanove. Tada je podatna za rad. Glina ne smije biti suviše tvrda i suha, kao ni premokra, te ne smije sadržavati mjehuriće zraka.

Profesionalni alat za modeliranje gline

Šalica od bijele gline spremna za glaziranje

Glaziranje tehnikom uranjanja

Bojanje mokre gline engobama

Slaganje predmeta u keramičku peć

Šalice za čaj, keramika
Skupina Teddy bears, djeca u 5. i 6. godini života
Dječji vrtić Cvrtčak, Zagreb

